

Sygn. akt I C 99/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant str. sekr. sąd Jolanta Dziki

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2017 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko (...) w C.

o zapłatę 5000,00 zł

I zasądza od pozwanego (...) w C. na rzecz powódki M. P. kwotę 5000,00 zł (pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty;

II zasądza od pozwanego (...) w C. na rzecz powódki M. P. kwotę 1167,00 zł (jeden tysiąc sto sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 917,00 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 99/17

UZASADNIENIE

Powódka M. P. w dniu 19 stycznia 2017 r. (data stempla operatora pocztowego) złożyła do Sądu Rejonowego w Ciechanowie pozew, w którym wносиła o zasądzenie od pozwanego (...) w C. kwoty 5000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu wypowiedzianego udziału obowiązkowego wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwany (...) w C. wnosił o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. w dniu 29 stycznia 2013 r. złożyła deklarację przystąpienia do (...) w C. i zadeklarowała 1 udział o wartości 5000,00 zł (bezsporne, deklaracja k. 9, certyfikat k. 10).

W dniu 20 marca 2015 r. (...) w C. złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek, doręczony organowi nadzoru w dniu 23 marca 2015 r., o obniżenie funduszy własnych o kwotę 18550000,00 zł (bezsporne, decyzja (...) z dnia 23 grudnia 2015 r. k. 36 - 38).

Decyzją z dnia 23 grudnia 2015 r., Komisja Nadzoru Finansowego nie wyraziła zgody na obniżenie funduszy własnych, wskazując, że kwota o obniżenie której wnosił bank stanowi 59,68 % jego funduszu udziałowego zaliczanego do

funduszy własnych na dzień 30 września 2015 r. W uzasadnieniu wskazała, że do rozpoznania przedmiotowego wniosku zastosowanie znajduje m.in. art. 10 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z tym przepisem do członków banku spółdzielczego, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy - 13 września 2015 r. - wystąpili z żądaniem zwrotu wpłat dokonanych na udziały, przepisów art. 10b ust. 2 i art. 10c ustawy zmienianej w art. 1 nie stosuje się. Artykuł 10c ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających stanowi, że statut może przewidywać, że zarząd banku spółdzielczego, w celu ochrony interesów członków, będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały, w przypadkach przewidzianych w ustawie. Ponieważ przepis ten nie znajduje zastosowania, podstawą rozstrzygnięcia będą przepisy prawa spółdzielczego, które nie przewidują odmowy bądź ograniczenia wypłaty udziałów byłemu członkowi spółdzielni (art. 26 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze). Dalej Komisja Nadzoru Finansowego wskazała, że nie są spełnione przesłanki przewidziane w art. 29 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 176/1 z dnia 27 czerwca 2013 r.), zwane rozporządzeniem CRR, które warunkują możliwość zaliczenia danych instrumentów kapitałowych (tu: udziałów) do kapitału podstawowego T. I. Pomimo powyższego, ze względu na brzmienie art. 484 i 486 w/w rozporządzenia fundusz udziałowy (...) w C. zaliczany jest do funduszy własnych (zasada praw nabytych). Tym samym Komisja Nadzoru Finansowego wskazała, że nie może wydać zgody na obniżenie funduszy własnych Banku z powodu braku możliwości zastąpienia tych instrumentów (udziałów) instrumentami funduszy własnych o tej samej lub większej jakości na warunkach, które są stabilne z punktu widzenia zdolności dochodowej danej instytucji. Brak takiej możliwości wynika z faktu, że nowo objęte udziały, które miałyby zostać zaliczone do funduszy własnych, musiałyby spełniać warunki określone w art. 29 rozporządzenia CRR w związku z art. 10 ust. 3 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr (...) z dnia 7 stycznia 2014 r. uzupełniającego rozporządzeni Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje. Dalej organ nadzoru wskazał, że do nowo objętych udziałów (tj. udziałów objętych po 13 wrześniu 2015 r.) zastosowanie znajdzie już art. 10c ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, który przewiduje zamknięty katalog przypadków, w których może nastąpić odmowa lub ograniczenie wypłaty udziałów. Jest to jednak niezgodne z art. 10 ust. 3 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr (...) z dnia 7 stycznia 2014 r. uzupełniającego rozporządzeni Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 przewidującego możliwość odmowy lub ograniczenia wypłaty udziałów w dowolnym czasie, w otwartym katalogu przypadków. Powyższe zatem skutkuje niezgodnością z art. 29 CRR, a co za tym idzie niemożliwością zaliczenia nowych udziałów do funduszy własnych banku (bezsporne, decyzja (...) z dnia 23 grudnia 2015 r. k. 36 - 38).

Pismem z dnia 11 sierpnia 2015 r., które bank otrzymał w dniu następnym, tj. 12 sierpnia 2015 r. M. P. wypowiedziała członkostwo (...) w C. oraz m.in. wezwała bank do zwrotu kwoty 5000,00 zł tytułem wpłaconego wkładu (udziału) członkowskiego oraz kwoty 100,00 zł tytułem wpisowego. Adresat nie zajął stanowiska w przedmiocie wniosku M. P. (bezsporne, wypowiedzenie udziału i wezwanie do zapłaty k. 12).

W dniu 30 czerwca 2016 r. Zgromadzenie Przedstawicieli (...) w C. podjęło uchwałę w przedmiocie zatwierdzenie sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, zaś zgodnie z § 11 ust 9 statutu banku rozliczenie z byłym członkiem z tytułu wpłaconych udziałów oraz ich zwrot następuje w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia przez Zebranie Przedstawicieli sprawozdania finansowego za rok, w którym członek przestał należeć do banku poprzez przekazanie środków pieniężnych na rachunek wskazany w złożonym wypowiedzeniu lub wypłatę gotówkowych (bezsporne).

M. P. ponownie pismem z dnia 30 listopada 2016 r. wezwała (...) w C. do zapłaty kwoty 5000,00 zł tytułem wypłaty wkładu (udziału) członkowskiego (bezsporne, wezwanie do zapłaty k. 13 -14).

W dniu 30 listopada 2016 r. (...) w C. skierował do M. P. pismo, w którym powołał się na zapisy swojego statutu, zgodnie z którymi to wypowiedzenie może nastąpić w każdym czasie, okres wypowiedzenia udziałów członkowskich

wynosi 90 dni (§ 11 ust 2), zaś za datę wystąpienia członka uważa się następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia i z tym dniem skreśla się go z rejestru członków banku (§ 11 ust 2) oraz poinformował ją, że w jej przypadku okres wypowiedzenia upłynął w dniu 10 listopada 2015 r., a zatem jej członkostwo ustało z dniem 11 listopada 2015 r., czyli był to 91 dzień od dnia doręczenia bankowi oświadczenia o wypowiedzeniu (bezsporne, pismo z dnia 30 listopada 2016 r. k. 17 akt).

W dniu 30 czerwca 2016 r. Zgromadzenie Przedstawicieli (...) w C. podjęło uchwałę w przedmiocie zatwierdzenie sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, zaś zgodnie z § 11 ust 9 statutu banku rozliczenie z byłym członkiem z tytułu wpłaconych udziałów oraz ich zwrot następuje w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia przez Zebranie Przedstawicieli sprawozdania finansowego za rok, w którym członek przestał należeć do banku poprzez przekazanie środków pieniężnych na rachunek wskazany w złożonym wypowiedzeniu lub wypłatę gotówkowych (bezsporne).

Stan faktyczny nie był sporny w niniejszej sprawie co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. Strony procesu natomiast odmiennie oceniły skutki prawne ustalonych faktów.

Sąd zważył, co następuje:

Pozwany (...) w C., jako bank spółdzielczy, prowadzi działalność bankową na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 powołanej ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, bank spółdzielczy jest spółdzielnią, do którego w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie oraz ustawie Prawo bankowe, stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze.

Zgodnie z art. 126 powołanej ustawy Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 października 2015 r.), w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego bank jest zobowiązany posiadać fundusze własne, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności. Zgodnie zaś z art. 127 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy (również w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 października 2015 r.), fundusze własne banku stanowią: fundusze podstawowe banku oraz fundusze uzupełniające. Fundusze podstawowe w banku spółdzielczym to, wedle ust. 2 pkt. 1 lit c) przywołanego artykułu, wpłacony fundusz udziałowy oraz fundusz zasobowy i fundusz rezerwowy. Fundusz udziałowy to z kolei kapitał powstały z wpłat udziałów członkowskich (art. 78 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego).

W dniu 1 stycznia 2014 r. w polskim porządku prawnym zaczęło obowiązywać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE L 176/1 z dnia 27 czerwca 2013 r.), zwane rozporządzeniem CRR, które wprowadziło m.in. surowsze wymogi kapitałowe w instytucjach nadzorowanych (bankach) oraz przyznało kompetencje w obszarze nadzoru ostrożnościowego Komisji Nadzoru Finansowego. Ponadto rozporządzenie to wprowadziło nową definicję funduszy własnych i warunków ich pomniejszania (obniżania). Zgodnie z art. 72 tego rozporządzenia fundusze własne instytucji finansowych stanowią sumę kapitału T. I i T. I.. Powyższe spowodowało zmianę m.in. treści art. 126 Prawa bankowego, która weszła w życie w dniu 1 listopada 2015 r., zgodnie z którą banki są obowiązane posiadać fundusze własne w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 118 rozporządzenia nr 575/2013, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności, zaś zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 118 rozporządzenia nr 575/2013 - fundusze własne oznaczają sumę kapitału T. I i kapitału T. I.. Treść dalszych przepisów rozporządzenia CRR określiła natomiast warunki, których spełnienie powoduje zakwalifikowanie danych instrumentów do określonego typu kapitału. Zaś jak wskazano wyżej zgodnie z art. 77 przedmiotowego rozporządzenia dana instytucja ma obowiązek uzyskać uprzednio zezwolenie od właściwego organu, aby przeprowadzić jedno lub oba następujące działania:

a) obniżenie, wykup lub odkup instrumentów w kapitale podstawowym T. I emitowanych przez daną instytucję w sposób dozwolony mającym zastosowanie prawem krajowym;

b) przeprowadzenie wezwania do sprzedaży, wykupu, spłaty lub odkupu instrumentów dodatkowych w T. I lub instrumentów w T. I. - stosownie do przypadku - przed upływem ich umownego terminu zapadalności.

Właściwy organ wydaje zezwolenie (w przypadku Polski jest to Krajowy Nadzór Finansowy) na obniżenie, odkup, wezwanie do sprzedaży lub wykup przez instytucję instrumentów w kapitale podstawowym T. I, instrumentów dodatkowych w T. I lub instrumentów w T. I., jeżeli jest spełniony dowolny z następujących warunków:

a) przed lub w tym samym czasie co działanie, o którym mowa w art. 77, instytucja zastępuje instrumenty, o których mowa w art. 77, instrumentami funduszy własnych o tej samej lub większej jakości na warunkach, które są stabilne z punktu widzenia zdolności dochodowej danej instytucji;

b) instytucja wykazała w sposób zadowalający właściwy organ, że po dokonaniu przedmiotowego działania fundusze własne instytucji przekroczyłyby wymogi określone w art. 92 ust. 1 niniejszego rozporządzenia oraz wymóg połączonego bufora zdefiniowany w art. 128 pkt 6) dyrektywy 2013/36/UE o margines, który właściwy organ może uznać za konieczny na podstawie art. 104 ust. dyrektywy 2013/36/UE (art. 78 Rozporządzenia).

Jednakże zgodnie z art. 484 i art. 486 rozporządzenia CRR oraz zasadą praw nabytych – do wypłaty instrumentów i pozycji, które zostały wyemitowane przed dniem 31 grudnia 2011 r. (w tym udziałów) lub przed tą datą kwalifikowały się jako fundusze własne nie będące instrumentami, o których mowa w art. 483 ust. 1 wymagana jest zgoda Komisji Nadzoru Finansowego (środki te są obecnie stopniowo amortyzowane czyli odliczane od ogólnej kwoty kapitału), natomiast środki, które zostały pozyskane od udziałowców po 2011 r., czyli innymi słowy udziały wyemitowane po dniu 30 grudnia 2011 r. nie stanowią części funduszu własnych (są jedynie tzw. funduszem udziałowym), a co za tym idzie nie są i nie muszą być objęte zezwoleniem organu nadzoru na pomniejszenie funduszy własnych.

Tym samym stwierdzić należy, że z racji tego, że udział wyemitowany przez (...) w C. po 31 grudnia 2011 r. oraz objęty przez powódkę M. P. nie stanowi części funduszy własnych, lecz część zobowiązań banku, nie musi być objęty żadnym zezwoleniem nadzorczym. Co więcej ograniczenie wpłaty nie wynika także z ustawy z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze, wręcz przeciwnie przepis art. 153 § 1 cyt. ustawy wprost wskazuje, że wkład pieniężny podlega zwrotowi w wypadku ustania członkostwa. Zwrot następuje w gotówce przy uwzględnieniu zasad przewidzianych w ustawie. Również ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, w art. 10b ust. 1 wskazuje, że członek banku spółdzielczego przed ustaniem członkostwa nie może żądać zwrotu wpłat na udziały, z wyjątkiem wpłat przekraczających liczbę udziałów, których zadeklarowania wymaga statut obowiązujący w chwili żądania zwrotu. Zwrot tych wpłat nie może nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok, w którym członek wystąpił z żądaniem, oraz w przypadku gdy jego udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni. Sposób i termin zwrotu określa statut. Tym samym stwierdzić należy, że po wypełnieniu przesłanek powyższego przepisu, tj. po ustaniu członkostwa były członek może żądać zwrotu wpłat na udziały po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok, w którym członek wystąpił z żądaniem oraz w przypadku gdy jego udziały nie zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni. W tym miejscu należy przytoczyć dodatkowo przepisy prawa spółdzielczego, które definiują dwa odrębne rodzaje udziałów, tj. udziały obowiązkowe, od których zadeklarowania zależy przyjęcie w poczet członków spółdzielni oraz udziały nieobowiązkowe określone jako udziały dalsze. Artykuł 19 § 2 prawa spółdzielczego stanowi, że członek spółdzielni uczestniczy w pokrywaniu jej strat do wysokości zadeklarowanych udziałów. Ustawa nie określa, z jakiego rodzaju udziałów straty powinny zostać pokryte. Przepis ten nie wymienia udziałów nieobowiązkowych jako tych, które z powyższej regulacji byłyby wyłączone. Wolą ustawodawcy było zatem objęcie dyspozycją art. 19 § 2 prawa spółdzielczego obydwu rodzajów udziałów. Każdy z nich może służyć pokryciu straty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie I ACa 433/11).

Niewątpliwie członkostwo powódki M. P. w pozwanym banku ustało z dniem 11 sierpnia 2015 r., w wyniku skutecznie złożonego przez nią wypowiedzenia, co potwierdza m.in. pismo pozwanego z dnia 30 listopada 2016 r. Również

niespornym jest, że w dniu 30 czerwca 2016 r. Zgromadzenie Przedstawicieli (...) w C. podjęło uchwałę w przedmiocie zatwierdzenie sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy. Natomiast mimo powyższego cytowanego przepisu art. 10b ust. 1 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz przepisu art. 19 § 2 prawa spółdzielczego, pozwany mimo ciężącego na nim obowiązku wynikającego z treści art. 6 kc, nie udowodnił i nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających przeznaczenie przez niego udziału M. P. na pokrycie jego strat, tym samym stwierdzić należy, że wypowiedziany przez nią udział podlegał zwrotowi, którego pozwany nie wypłacił M. P. jako byłemu członkowi.

Wskazać również należy, pozwany (...) w C., nie wykazał aby sam jego statut przewidywał jakiegokolwiek zapisy uprawniające zarząd banku do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały – zgodnie z treścią wyżej cytowanego art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Stosownie do § 11 ust. 2 statutu wypowiedzenie może nastąpić w każdym czasie, okres wypowiedzenia udziałów członkowskich wynosi 90 dni, zaś za datę wystąpienia członka uważa się następnego dzień po upływie okresu wypowiedzenia i z tym dniem skreśla się go z rejestru członków banku. Natomiast ust 9 § 11 statutu wskazuje, że rozliczenie z byłym członkiem z tytułu wpłaconych udziałów oraz ich zwrot następuje w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia przez Zebranie Przedstawicieli sprawozdania finansowego za rok, w którym członek przestał należeć do banku poprzez przekazanie środków pieniężnych na rachunek wskazany w złożonym wypowiedzeniu lub wypłatę gotówkową.

Powołać również należy treść powoływanej już powyżej decyzji komisji Nadzoru Finansowego z dnia 23 grudnia 2015 r. przedłożonej przez pozwany bank, w której to organ nadzoru wskazał, że „na podstawie art. 77 Rozporządzenia CRR (...) w C. złożył pismem z dnia 20 marca 2015 r. wniosek o obniżenie funduszu własnych o kwotę 18555000,00 zł”. Tym samym należy wskazać, że na wartość tą składają się niewątpliwie wartości wypowiedzianych udziałów dokonanych przez byłych, bądź obecnych członków banku, jeżeli wypowiedzieli oni jedynie część udziałów lub ustania członkostwa w wyniku śmierci członka, natomiast powódka M. P. dopiero pismem z dnia 11 sierpnia 2015 r., które wpłynęło do banku w dniu następnym, tj. 12 sierpnia 2015 r. wypowiedziała członkostwo i zażądała zwrotu kwoty udziału. Tym samym decyzja ta nie objęła żądania obniżenia jej udziału w pozwanym banku i nie odnosiła się przez to przedmiotu niniejszego sporu.

Konkludując zatem i oceniając, że udział wyemitowany przez pozwany bank po dniu 1 stycznia 2012 r., a objęty przez powódkę w dniu 29 stycznia 2013 r. nie wchodzi do funduszy własnych (...) w C. i do jego zwrotu nie jest wymagane uzyskanie uprzedniej zgody Komisji Nadzoru Finansowego, Sąd uznał roszczenie powódki za zasadne i zasądził zgodnie z żądaniem pozwu od pozwanego (...) w C. na rzecz powódki M. P. kwotę 5000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 kc od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w pkt I sentencji wyroku.

Rozstrzygając w pkt II sentencji wyroku o kosztach procesu, Sąd kierował się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 kpc, obciążając nimi pozwanego w całości. Zgodnie z treścią art. 98 kpc, strona przegrywająca sprawę ma bowiem obowiązek zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na koszty procesu złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 250,00 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 900,00 zł, ustalone zgodnie z § 2 pkt 3) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17,00 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.